

5
MAT-20500 Todennäköisyyslaskenta / B,M,R,TL, Y
Luennot 28.9-29.9.2005
Laskuharjoitukset 3.10-6.10.2005

Aihe: Binomijakauman normaaliaprossimaatio, estimointi ja luottamusvälit, hypoteesien testaus, moniste 3.12, 4.1-4.2, 4.3, 4.3.1, (luku 4.3.4 ja kappale 5 jäävät pois kurssista)

Huom! Viikon 39 ohjelma: laskuharjoitukset normaalisti, luennot: ke 5.10 täydennetään testaukseen liittyviä asioita, to 6.10 kerrataan koko kurssin asioita, lasketaan vanhoja tenttitehtäviä.
 Virheitä paperisessa kaavakokeelmassa: χ^2 -jakaumataulukossa yläriivin lihavoituista luvuista luvun 0.98 pitäisi olla 0.975.
 Kaavassa 20 jakauman pitää olla $t(n_x + n_y - 2)$, ei $t(n_x + n_y + 2)$. Sama virhe on myös koosteessa Hypoteesien testaus, kohdan 2 kaavassa 4.

1. Tehtaan tuotteista on 5 % viallisia. Laske binomijakauman normaaliaprossimaatiota käyttäen todennäköisyys, että 800 kappaleen erässä on enintään 32 viallista.

2. Sahalla mitattiin $n = 10$ lankun paksuus (cm) ja saatiin tulokset: 2.11, 2.02, 2.20, 1.98, 2.14, 1.99, 2.09, 2.19, 2.23, 2.10.

Mikä on lankun paksuuden odotusarvon 95 %:n luottamusväli.

Oletus: n o normaali ja i kanta on

3. Estimoidaessa normaalisti $N(\mu, 5.0)$ jakautuneen satunnaismuuttujan odotusarvoa, otetaan n kappaleen otos. Miten suuri pitää luvun n vähintään olla, jotta μ :n 99 % luottamusvälin pituus ei ole suurempi kuin 1.5?

4. Herkässä pneumaattisessa valvontajärjestelmässä kaasun paine on normaali jakautunut. Kahdestatoista havainnosta saatiin

$$\sum (x_i - \bar{x})^2 = 1.60(kP_a)^2$$

Määrittää kaasun paineen varianssin σ^2 99 %:n luottamusväli.

5. Oletetaan, että jakauman parametrin θ funktio $a\theta + b$ noudattaa eksponenttijakaumaa $\text{Exp}(1)$ (tiheysfunktio $f(x) = e^{-x}$, $x > 0$). Määritä parametrin θ 90% luottamusväli.

6. Oletetaan, että ehdokas tulee valituksi vaaleissa, jos hän saa vähintään puolet annetuista äänistä. Mieliopidetiedustelussa 265 henkilöä 500:sta ilmoitti äänestävänsä kyseistä ehdokasta. Voiko ehdokas tuntea tulevansa valituksi 95 %:n varmuudella? Tutki asiaa muodostamalla 95%:n luottamusväli.

7. Asiakas väittää, että muropakettien paino on alle pakkauksessa ilmoitetun painon 500 g. Oletetaan, että paino $\sim N(\mu, 100)$. Asiaa testataan punnitsemalla 64 muropakettia ja saadaan otoskeskiarvoksi 498.5 g. Testaa riskitasolla $\alpha = 0.01$ onko asiakas oikeassa. Mikä on p-arvo eli pienin riskitaso, jolla $H_0 : \mu = 500$ voidaan hyljätä.

8. Kysymykset koskevat edellistä tehtävää.

- a) Mitä sanallisesti sanottuna ovat hylkäämisvirhe ja hyväksymisvirhe.
 b) Miten p-arvo muuttuu, jos otoskoko kasvaa, mutta otoskeskiarvo pysyy samana
 c) Miten p-arvo muuttuu, jos otoskeskiarvo pienenee, otoskoko pysyy samana

... jatkuu kääntöpuolella ...